

Valtuustoaloite: Omaishoitajien lakisääteisten vapaiden toteuttamisen kehittäminen

Lain mukaan omaishoito on vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiloissa läheisen toimesta. Omaishoidon tuki koostuu omaishoitajalle maksettavasta hoitopalkkiosta, lakisääteisistä vapaista (vähintään kaksi vuorokautta kuukaudessa) ja omaishoitoa tukevista palveluista. Alueella on linjattu, että omaishoidon tuen saaminen edellyttää lähes ympärivuorokautista ja runsasta avun tarvetta päivittäistoimissa. Siun soten toimintakertomuksen mukaan 2021 omaishoidon tuen piirissä alueella oli 1710 henkilöä.

Omaishoitajat työllään mahdollistavat sen, että läheinen voi asua kotona silloin, kun hän muutoin tarvitsisi tehostettua palveluasumista. Heidän työnsä on inhimillisesti korvaamatonta, mutta myös taloudellisesti merkittävää. Siun soten vuoden 2022 ikäihmisten tehostetun palveluasumisen yksityisten palveluntuottajien hyväksytyjen tarjousten vuorokausihinta henkilöä kohden on 125-138 euroa. Vuosikustannus yhden henkilön tehostetusta palveluasumisesta on siis 45-50 000 euroa. Vertailuna vuodelle 2021 valtakunnallisesti päätetyn omaishoidon tuen hoitopalkkion vähimmäismäärä oli 413,5 euroa kuukaudessa ja raskaan siirtymävaiheen aikana vähintään 826,9 euroa kuukaudessa. Vuodessa maksettava omaishoidontuki on siis 4962-9922 euroa eli tavallisimmalla korvauksella vain kymmenesosa tehostetun palveluasumisen paikan vuosikustannuksesta.

Omaishoitajien jaksamisen tukemiseksi vapaiden järjestäminen on keskeistä. Sosiaali- ja terveysministeriön 2019 julkaisemassa raportissa on suositettu omaishoitajien vapaiden sijaistamistapojen monipuolistamista, jotta he jaksaisivat työssään. Raportin mukaan omaishoitajista vain puolet oli käyttänyt vapaapäiväoikeuttaan. Vapaiden järjestäminen vuorohoitojaksoina hoivayksiköissä voi olla ongelmallista, sillä muuttuva ympäristö herkästi lisää hoidettavan levottomuutta ja sekavuutta. Mikäli vapaan toteuttaminen vuorohoitojaksona ei ole tarkoituksenmukaista pitäisi olla mahdollista toteuttaa vapaat kotiin vietävänä palveluna kiertävän perhehoitajan tai sijaishoitajana toimivan läheisen toimesta. Omaishoitajilta saadun palautteen mukaan vaikeavammaisille omaishoidettaville ei pystytä aina järjestämään vapaita kotona, sillä vaatimaan tehtävään ei nykyisellä palvelusetelihinnalla löydetä osaavia työntekijöitä. Lisäksi omaishoitajat joutuvat maksamaan vapaan aikaisesta hoidosta asiakasmaksun, joka voi pienituloisilla estää vapaiden käyttöä.

Omaishoitajien työ on inhimillisesti korvaamatonta ja palveluiden järjestäjän näkökulmasta kustannusvaikeuttavaa. Omaishoitajien jaksamisen tukemiseksi vapaiden järjestämistä tulisi suunnitella yksilöllisesti, jotta mahdollisimman moni omaishoitaja pystyisi käyttämään oikeutetun vapaansa.

Me allekirjoittaneet Keskustan aluevaltuutetut esitämme, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella selvitetään omaishoitajien vapaiden toteutumisen nykytilanne, kuullaan omaishoitajien toiveita vapaiden järjestämisen suhteen, kehitetään vapaiden toteuttamista kotona järjestettävänä palveluna ja arvioidaan vapaapäivien aikaisen hoidon asiakasmaksusta luopumista.

Joensuussa 15.6.2022

~~Matti Kuittinen~~
Cecilia Kaesler, Anna Karjula
Ilma-Helena Kosela, Anna-Helena Kosela
Matti Kuittinen, Matti Kuittinen
Taru Hyytiäinen, Tarja Hyytiäinen
Ann Hyytiäinen, Ann Hyytiäinen
Jetta Hyytiäinen, Jetta Hyytiäinen
Ann Hyytiäinen, Ann Hyytiäinen
Eeva-Liisa Aunio, Eeva-Liisa Aunio
Looimo Hyytiäinen, Looimo Hyytiäinen

Sija Rippinen
Majuri Varonen
Mija Karhinen
Mija Karhinen
Milla
Erika Reinikka
Erika Reinikka
Petra Trautwein
Hilja Tirkkonen
Matti Kuittinen
KANNU URJANHEIKKO
COLL ROJONEN